

SAŽETAK PRESUDE

DE TOMMASO PROTIV ITALIJE OD 23. VELJAČE 2017. GODINE ZAHTJEV BR. 43395/09

Miješanje u pravo na slobodu kretanja nije bilo zakonito

ČINJENICE

Dana 22. svibnja 2007. godine državni odvjetnik predložio je Okružnom sudu u Bariju da podnositelja stavi pod posebni policijski nadzor u trajanju od dvije godine i izda mu nalog o obveznom boravištu. Državni odvjetnik je tvrdio da je podnositelj, koji je ranije osuđivan radi trgovine drogom, bijega i nezakonitog posjedovanje oružja, povezan s kriminalcima te da je opasna osoba.

Podnositelj je osporio prijedlog državnog odvjetnika, tvrdeći da je došlo do pogreške u identitetu osobe i da protiv njega nije bila podignuta nikakva kaznena prijava od osuđujuće presude iz 2002. godine.

U odluci od 11. travnja 2008. godine Okružni sud u Bariju stavio je podnositelja pod posebni nadzor u trajanju od dvije godine smatrajući da su uvjeti propisani zakonom ispunjeni. Sud je ocijenio da je podnositelj imao aktivne kriminalne tendencije, a dokazi su pokazali da je većina njegovih sredstava za život proizlazila iz kriminalnih aktivnosti.

Žalbeni sud u Bariju prihvatio je njegovu žalbu i ukinuo preventivnu mjeru u cijelosti. Utvrdio je kako nema dokaza da je podnositelj opasan. Štoviše, utvrdio je da njegova zadnja nezakonita aktivnost povezana s drogom datira više od pet godina prije izricanja preventivne mjere, a podnositelja se može optužiti jedino za kazneno djelo bijega, jer je postupio protivno nalogu o obveznom boravištu. Žalbeni sud također je naglasio da neka kaznena djela koje je državno odvjetništvo pripisalo podnositelju nije počinio on, već druga osoba s istim imenom. Naposljetku je utvrdio da Okružni sud nije ocijenio učinak rehabilitacijske svrhe kazne zatvora koju je podnositelj izdržao.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 5. (pravo na slobodu i sigurnost) i članak 2. Protokola br. 4. (sloboda kretanja), podnositelj zahtjeva prigovorio je da je preventivna mjera koja mu je izrečena bila proizvoljna i da je prekomjerno trajala. Pozivajući se na članak 6. stavak 1. (pravo na pošteno suđenje), prigovorio je da rasprave pred Okružnim sudom i Žalbenim sudom nisu bile javne i da postupak nije bio pošten. Naposljetku, temeljem članka 13. (pravo na djelotvorno pravno sredstvo), tvrdio je da nije imao djelotvorno pravno sredstvo kojim bi tražio zadovoljštinu pred domaćim sudovima.

Dana 25. studenoga 2014. godine Vijeće je ustupilo nadležnost Velikom vijeću.

OCJENA SUDA

Članak 5. (pravo na slobodu i sigurnost)

Imajući u vidu učinke posebnog nadzora i način provedbe te mjere, Sud je utvrdio da ograničenja koja su proizašla iz te mjere nisu predstavljala lišenje slobode u smislu članka 5. stavka 1. Konvencije, već samo ograničenja podnositeljeve slobode kretanja te je odbacio njegov prigovor na temelju članka 5. Konvencije.

Članak 2. Protokola br. 4. (pravo slobodu kretanja)

Sud je najprije utvrdio da su preventivne mjere bili utemeljene u domaćem pravu.

Ispitujući jesu li učinci zakona bili predvidivi u pogledu određivanja protiv kojih osoba mogu biti usmjerene preventivne mjere, Sud je primijetio da je izricanje takvih mjera ovisilo o procjeni domaćih sudova, budući da ni sam zakon niti Ustavni sud nisu jasno precizirali što znači izraz „činjenični dokazi” niti koje je vrste ponašanja potrebno uzeti u obzir prilikom procjene opasnosti koju pojedinac predstavlja za društvo i koja bi mogla dovesti do preventivnih mjera. Sud je stoga smatrao da zakon nije sadržavao dovoljno detaljne odredbe o tome koje se vrste ponašanja smatraju opasnošću za društvo. Istaknuo je da je Okružni sud utemeljio svoju odluku o postojanju „aktivnih” kriminalnih tendencija podnositelja, bez da mu je pripisao bilo kakvo određeno ponašanje ili kriminalnu aktivnost. Nadalje, Okružni je sud kao razlog za preventivnu mjeru naveo činjenicu da podnositelj nije imao „stalno i zakonito zanimanje” i da je njegov život karakteriziralo redovito povezivanje s istaknutim kriminalcima i činjenje kaznenih djela. Drugim riječima, sud je svoje obrazloženje temeljio na pretpostavci „kriminalnih tendencija”, kriteriju koji je Ustavni sud ranije već bio ocijenio nedostatnim za definiranje neke skupine pojedinaca. Sud je stoga smatrao da, budući da zakon koji je bio na snazi u mjerodavno vrijeme nije odredio jasan opseg ili način korištenja vrlo široke diskrecijske ovlasti povjerene domaćim sudovima, nije bio dovoljno precizno formuliran, pa stoga nije pružao dovoljnu zaštitu od proizvoljnog postupanja, niti je omogućio podnositelju da korigira svoje ponašanje i da predvidi izricanje preventivnih mjera.

Odluke kojima su naložene mjere protiv podnositelja bile su vrlo općenite, nejasne i neodređene, poput obveze da „vodi pošten život u skladu sa zakonom“ i „ne pruža razloga za sumnju”. Na temelju takvog sadržaja odluka podnositelj nije mogao utvrditi konkretne uvjete koje je morao ispunjavati dok je bio pod posebnim nadzorom.

Sud je smatrao da je zakon ostavio sudovima široke diskrecijske ovlasti, bez dovoljno jasnog navođenja opsega takvih diskrecijskih ovlasti i načina njihova korištenja. Prema tome, izricanje preventivnih mjera podnositelju nije bilo dovoljno predvidivo i nije bilo popraćeno odgovarajućim zaštitnim mjerama od mogućih zlouporaba.

Sud je stoga zaključio da se ne može reći da je miješanje u podnositeljevu slobodu kretanja bilo utemeljeno na zakonskim odredbama koje su u skladu sa zahtjevima zakonitosti iz Konvencije. Stoga je došlo do povrede članka 2. Protokola br. 4. uz Konvenciju.

Članak 6. stavak 1. (pravo na pošteno suđenje)

Iako je javnost rasprave jedno od temeljnih načela iz članka 6. stavka 1., obveza održavanja javne rasprave nije apsolutna. Međutim, okolnosti ovog predmeta zahtijevale su održavanje javne rasprave, budući da su domaći sudovi morali ocijeniti aspekte kao što su karakter, ponašanje i opasnost podnositelja zahtjeva, koji su svi bili odlučujući za izricanje i primjenu preventivne mjere. Sud je stoga utvrdio da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

U pogledu prigovora da je postupak bio nepravedan, Sud je primijetio da je glavna podnositeljeva primjedba bila da je ocjena dokaza od strane Okružnog suda u Bariju bila proizvoljna. Međutim, istaknuo je da je Žalbeni sud presudio u njegovu korist i ukinuo preventivnu mjeru. Stoga je Sud zaključio da je postupak, gledajući u cjelini, vođen u skladu sa uvjetima poštenog suđenja i da u tom pogledu nije došlo do povrede članka 6. Konvencije.

Članak 13. (pravo na djelotvorno pravno sredstvo) zajedno s člankom 2. Protokola br. 4.

Podnositelj je bio u mogućnosti podnijeti žalbu Žalbenom sudu u Bariju i tvrditi da su nalozi o posebnom nadzoru i o obveznom boravištu bili nezakonito izdani. Štoviše, nakon ispitivanja uvjeta i razmjernosti naloga o posebnom nadzoru, Žalbeni sud ga je ukinuo. Stoga je Sud zaključio da je podnositelj imao djelotvorno pravno sredstvo temeljem talijanskog prava, koje mu je pružalo mogućnost da iznese svoje navode o povredama. Stoga nije došlo do povrede članka 13. uzetog zajedno s člankom 2. Protokola br. 4. uz Konvenciju.

PRAVEDNA NAKNADA

5.000 eura na ime nematerijalne štete
11.525 eura na ime troškova i izdataka.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.